

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертаційну роботу Шепелюк Віри Анатоліївни
на тему «Бухгалтерський облік і внутрішній контроль корпоративних
прав: організація та методика»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дослідження. Розвиток корпоративного сектору сприяє концентрації капіталу та його інвестуванню у напрямках, які забезпечують продуктивність та конкурентоспроможність підприємств на світових і національних ринках, формуванню корпоративної культури.

Домінування корпоративного сектору у структурі національної економіки обумовлене стрімким розвитком приватизаційних процесів, що відбувалися в Україні протягом останніх років. Основою економіки розвинених країн є корпорації, що задають темп і ритм поступового розвитку країни в цілому. Корпоратизація української економіки відбувається в умовах, які відрізняються від світових тенденцій, що зумовлює актуальність дослідження діяльності корпорацій України та проблем інформаційного забезпечення управління.

Ефективна діяльність корпорацій у ринкових умовах залежить від розвитку таких взаємопов'язаних процесів – корпоративного управління та бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.

Слід зазначити, що корпоративні права хоча і набувають все більшого поширення, однак і на сьогодні залишаються відносно новим та недостатньо дослідженим явищем у діяльності суб'єктів господарювання та фізичних осіб. Ситуація ускладнюється і тим, що в Україні це питання отримало недостатнє висвітлення у науковій та професійній літературі.

Отже, вищезазначене свідчить про актуальність досліджуваної теми та про необхідність її подальшого вивчення.

Вх. № 249 від 02.12.2015 р.
Внешній секретар Зоріна О.А. *ОЗФ*

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Вінницького фінансово-економічного університету за темою «Організація і методика розвитку теорії, методології та практики бухгалтерського обліку і контролю в конкурентному середовищі» (номер державної реєстрації 0112U002120). У межах наукової програми автором проведені дослідження, пов'язані з розробкою пропозицій щодо документального забезпечення господарських операцій з обліку корпоративних прав та їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку, а також в удосконаленні методики внутрішнього контролю корпоративних прав учасників акціонерних товариств.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій в дисертації, їх достовірність, новизна та практична значимість.

Представлена дисертаційна робота відрізняється грамотним, послідовним і системним викладом матеріалу на основі повного наукового обґрунтування. Чітко просліджуються авторська позиція та логічна завершеність роботи. Одержані у процесі наукового дослідження результати є достовірними. Викладені у дисертаційній роботі Шепелюк В.А. теоретико-методичні положення та прикладні розробки достатньою мірою науково обґрунтовані. Вони враховують опубліковані результати наукових досліджень вчених-економістів та зарубіжний досвід, статистичні дані, законодавчі та нормативні акти, що регулюють питання організації та методології обліку та контролю корпоративних прав.

Достовірність одержаних особисто дисертантом результатів наукового дослідження підтверджується їх апробацією на семи науково-практичних конференціях. Також про достатній рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій свідчить їх підтвердження відповідними документами – довідками про використання розроблених здобувачем практичних і методичних рекомендацій у практичній діяльності

корпоративних підприємств та у навчальному процесі у навчальному процесі Приватного вищого навчального закладу «Інститут ділового адміністрування» (м. Кривий Ріг).

Вищевикладене дозволяє зробити висновок про всебічну обґрунтованість і достовірність, представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і рекомендацій, про належний науковий рівень та економічну грамотність дисертантки.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю корпоративних прав учасників акціонерних товариств. У процесі дослідження отримано результати, що містять наукову новизну:

- трактування сутності поняття «корпоративні права» як сукупності майнових та немайнових прав акціонерів, що знаходять своє відображення у формі цінних паперів (акцій), дивідендів чи частини майна у статутному капіталі акціонерних товариств, а також передбачені статутом та чинним законодавством України, та склад корпоративних прав, що служить основою розвитку організації і методики їх відображення в системі бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;

- класифікацію корпоративних прав відповідно до цілей облікового забезпечення (у частині виділення класифікаційної ознаки «за об'єктом відображення в бухгалтерському обліку»: право на дивіденди; право на придбання та викуп акцій; право на частку при розподілі коштів товариства при його ліквідації; право на виплату вартості майна при виході учасника), що дозволить повно, достовірно і своєчасно відображати їх на рахунках бухгалтерського обліку й приймати на цій основі ефективні управлінські рішення;

- організаційні засади обліку корпоративних прав у частині розробки первинного документа (Картка обліку корпоративних прав учасників акціонерного товариства). Це дозволить формувати та надавати оперативну й

достовірну інформацію суб'єкту господарювання, спростити процедуру перевірки та підвищити її результативність;

– методичні підходи до формування інформації щодо корпоративних прав учасників акціонерних товариств у фінансовій звітності (Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)») шляхом запровадження додаткової статті під назвою «Корпоративні активи» та форми внутрішньої звітності (Звіт корпоративних прав за їх елементами та Внутрішній звіт про корпоративні права учасників акціонерного товариства), що надає змогу поглибити інформативність і достовірність зведеної бухгалтерської інформації;

– методичні аспекти формування й обґрунтування елементів облікової політики в частині корпоративних прав акціонерів, що дозволяє забезпечувати визнання і розмежування об'єктів обліку корпоративних прав;

– систематизація податкових наслідків операцій з корпоративними правами та їх відображення у бухгалтерському обліку, що сприятиме підвищенню обґрунтованості й оперативності вибору суб'єктами господарювання механізму оподаткування таких операцій;

– організаційно-методичне забезпечення формування й відображення в бухгалтерському обліку корпоративних прав шляхом уведення додаткового субрахунку за виокремленням аналітичних рахунків (144 «Корпоративні права»: 144.1 «Право на дивіденди»; 144.2 «Право на придбання та викуп акцій»; 144.3 «Право на частку при розподілі коштів товариства при його ліквідації»; 144.4 «Право на виплату вартості майна при виході учасника»), застосування яких служить повноті й достовірності бухгалтерської інформації;

– трактування сутності поняття «корпоративна інформаційна система» та вимоги й особливості їх використання для раціонального ведення бухгалтерського обліку корпоративних прав, що сприяє реалізації облікової політики акціонерних товариств в комп'ютерному середовищі із застосуванням рекомендованого плану рахунків, інтеграції даних облікової системи та складанню внутрішньої та фінансової звітності;

– поняття «корпоративне управління», котре визначається як система відносин між учасниками акціонерних товариств, які мають право голосу; «корпоративна соціальна відповідальність» визначається як охоплення соціальних, екологічних та контрольних аспектів діяльності бізнесу, що формується на принципах добровільності та взаємодії між зацікавленими сторонами;

– методичне забезпечення внутрішнього контролю корпоративних прав учасників акціонерного товариства; запропоновано Програму перевірки корпоративних прав учасників акціонерного товариства та Звіт контролера про результати внутрішньої перевірки корпоративних прав учасників акціонерного товариства, що дозволить своєчасно виправляти порушення цих прав та забезпечувати їх захист.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних здобувачем результатів полягає у впровадженні пропозицій з удосконалення організації та методики обліку і контролю корпоративних прав. Практична значимість роботи підтверджена довідками суб'єктів господарювання: ПАТ «ЕЛЕКТРОЗАВОД» (довідка № 04-107/1215 від 09 лютого 2015 року), ПАТ Інжинірінгово - виробниче підприємство «Енергія» (довідка №46-02 від 17 лютого 2015 року), ПАТ «ДТЕК ДНІПРООБЛЕНЕРГО» (довідка № 12-41/7 від 12 березня 2015 року).

Окремі результати застосовуються у навчальному процесі Приватного вищого навчального закладу «Інститут ділового адміністрування».

Достовірність та повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях

Наукові положення, висновки та рекомендації, які розроблені у дисертації, є достатньо обґрунтованими і достовірними, що підтверджується опрацюванням значної кількості праць вітчизняних та закордонних вчених-економістів, використанням великого обсягу статистичної інформації та належною апробацією результатів дисертаційної роботи.

Представлені наукові положення, висновки та рекомендації базуються на розробках економічної теорії; системному аналізі економічних явищ і процесів, які спостерігалися впродовж тривалого періоду часу в національній економіці; застосуванні сучасного інструментарію економіко-математичного моделювання; аналітичній обробці достатнього обсягу фактичної інформації.

Під час проведення дослідження автор широко використав доступні джерела інформації: законодавчу базу з питань обліку та контролю, дані Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державної служби статистики України тощо.

Достовірність та обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується також їх апробацією на науково-практичних конференціях, публікаціями у наукових фахових виданнях, а саме: результати дослідження опубліковані у 16 наукових працях, у тому числі - 3 колективних монографіях, 5 статтях у фахових виданнях, 1 статті в зарубіжному виданні, 1 підручнику, 3 навчальних посібниках, 3 тезах науково-практичних конференцій. Автореферат дисертації та публікації автора відображають основні результати і висновки проведеного дослідження. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Стиль та мова викладення результатів дослідження.

Стиль і мова викладення дисертаційної роботи склалася під впливом академічного етикету, сутністю якого є інтерпретація власної і запозичених точок зору з метою обґрунтування наукової істини. Для даного дослідження характерними є смислова завершеність, цілісність і зв'язаність.

Текст дисертації та автореферату оформлено згідно вимог МОН України, викладено науковою мовою у логічній послідовності, з наведенням значної кількості ілюстрацій і табличного матеріалу, що сприяє поглибленню розуміння отриманих результатів. Одержані результати достатньо обґрунтовано та аргументовано. За змістом проведених досліджень робота відповідає спеціальності 08.00.09. - Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

Автореферат за змістом відповідає науковим положенням і висновкам, наведеним у дисертації, відображає її структуру та послідовність викладення матеріалу. Усі пункти наукової новизни дослідження, які заявлені в авторефераті, необхідним чином розкрито у дисертаційній роботі.

Зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи.

Незважаючи на важливість наукових розробок, наявних у дисертації, та суттєві практичні результати, одержані здобувачем, є ряд спірних положень та зауважень, серед яких:

1. На рис.1.1 (с.14) здобувачем зроблено висновок про кількість та тенденції розвитку корпорацій в Україні за 1997-2015рр. Хоча, за 2015 рік данні сформовані на 01.08.2015р., що не дозволяє у повному обсязі зробити висновки про відповідні тенденції за 2015рік;

2. На думку опонента, в роботі, здобувачем доцільно було б використовувати єдиний підхід щодо предмету дослідження і чітко висловлювати власну позицію щодо таких категорій, як «корпоративні підприємства», «акціонерні товариства», «господарські товариства», «корпоративні бізнес - структури».

3. Досліджуючи питання типології корпоративних прав та їх класифікації (с.46 табл.1.7.) автор не достатньо аргументує, яким чином реалізуються інформаційна, контрольна та аналітична функції бухгалтерського обліку за видами корпоративних прав, особливо в таких їх видах, як повні та неповні;

4. В частині узагальнення даних бухгалтерського обліку корпоративних прав здобувачем розроблено форми внутрішньої звітності: «Звіт щодо корпоративних прав за їх елементами» та «Внутрішній звіт про корпоративні права учасників акціонерного товариства» (п. 2.2 табл. 2.12 та табл. 2.13 с.116-117). Проте автором не приділено достатньої уваги організаційним засадам складання такої звітності. Зокрема, було б доцільно чітко обґрунтувати економічну доцільність цих звітів, визначити їх адресність, періодичність і термін складання.

5. Запропонований здобувачем у питанні 3.3.(с.173) методичний підхід оцінювання ефективності системи внутрішнього контролю корпоративних прав та методичний інструментарій (Анкета вивчення середовища внутрішнього контролю, система тестів, коефіцієнт оцінки системи внутрішнього контролю), на думку опонента, потребують додаткових пояснень щодо практичного застосування.

Загальний висновок. Оцінюючи наукові результати проведеного дослідження Шепелюк В.А. в цілому, необхідно відзначити, що мета роботи досягнута, а поставлені задачі вирішені. Дисертаційна робота «Бухгалтерський облік і внутрішній контроль корпоративних прав: організація та методика» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне науково-прикладне завдання, яке полягає у системному обґрунтуванні теоретичних засад і розробці рекомендацій щодо організаційно-методичного забезпечення обліку і контролю корпоративних прав.

За змістом та оформленням дисертаційна робота повністю відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 “Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, щодо кандидатських дисертацій.

Дисертаційна робота, опубліковані праці та автореферат, свідчать, що їх автор, Шепелюк В.А., є висококваліфікованим фахівцем і може робити ґрунтовні наукові узагальнення, оцінки, висновки і отримувати нові наукові результати, а тому заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 - бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,

в.о. завідувача кафедри обліку та аудиту

Донецького національного університету економіки і торгівлі

імені Михайла Туган-Барановського

(м. Кривий Ріг)

ПІДПИС

ЗАСВІДЧУЮ

10.11.2018

Шевченко Л.Я.